

Naréndra Módí

Autor: Eric Margolis

Jak prchavá je světská sláva! V dávném roce 1998 mě Jihoasijský svaz novinářů (South Asian Journalists Association) vyhlásil „Novinářem roku“ za článek, který jsem napsal o Indii.

Nedlouho nato mi však ocenění rozhořčeně odebrali poté, co jsem napsal, že Indie by v jejich dlouholetém sporu s Pákistánem o Kašmír měla usilovat o kompromis. Nedůtkliví Indové kritiku neradi, dokonce ani od starého přítele...

Tento týden premiér **Naréndra Módí** a koalice jeho pravicové strany Bháratíja džantá (BJP) drtivě zvítězili ve volbách, když si zajistili 302 z 542 parlamentních křesel. Ctihodná opoziční **Strana Kongresu**, jež dlouhá léta stála v čele země, utrpěla zdrcující porážku.

Neměli bychom nad tím jen tak mávnout rukou. Indie je plus minus největší demokracií na světě a v roce 2020 se má stát třetí největší ekonomikou na světě. Je to ale také vlivná jaderná velmoc s mezikontinentálními hlavicemi odpalovanými ze země i z moře, které mají kapacitu zasáhnout Severní Ameriku, Evropu i tradičního indického rivala, Čínu.

Dlouhá léta píší o nebezpečí neúmyslné nebo i záměrné nukleární války s Pákistánem o kašmířské jablko sváru. Má literární prvotina „**Válka na střeše světa**“ se věnuje jak možnosti budoucí války Indie s Čínou o himalájské velikány nebo Barmu, tak indicko-pákistánského konfliktu o Kašmír.

Indie, povzbuzená svou expandující hospodářskou silou a jadernou Viagrou, je dnes jako bujný frkající vraník. Premiér Módí je náboženský nacionalista a zastávce tvrdé linie, který odhodlaně prosazuje svou ideu „**hindutvy**“, tedy vytvoření etnonáboženské velmoci. Přislíbil postavit se vlivu největší, asi dvousetmilionové, indické muslimské menšiny, která tvoří asi 15 % z odhadovaných 1,3 mld. obyvatel a znovu učinit z Indie hinduistickou velmoc.

Módimu se také někdy říká „indický **Trump**“. Dříve zastával pozici guvernéra státu Gudžarát, jednoho z ekonomicky neaktivnějších států. Příliš se netají svou nechutí k muslimům i sikhům a za své vlády nezabránil masakrům tisíců muslimů. Za svou přísnost vůči muslimům i ostře protipákistánskou rétoriku se těší široké podpoře veřejnosti. S oblibou se ohání šavlí a staví na odiv moc ozbrojených sil.

Loni v únoru vyslal indické letouny proti Pákistánu poté, co kašmírští nacionalisté (pro Indy „teroristé“) přepadli indický vojenský konvoj. Indové ve střetu s moderní pákistánským letectvem ostudně přišli o jeden ze svých MiGů. Co hůř, Módí tím vším naprosto zbytečně a velice nebezpečně riskoval útok na jadernou mocnost. Hindská nacionalistická ulice ovšem

byla nadšena, podobně jako řada nepřiliš informovaných Američanů tleská Trumpovu chřestění zbraněmi proti Íránu, Venezuele, Severní Koreji a pochopitelně Rusku.

Podobně jako Trump také Módí rád odkazuje na slavnou minulost své země, aniž by ale věnoval hlubší pozornost jejím aktuálním problémům jako jsou hluboko zakořeněné kastovní vztahy, rostoucí zločinnost, bídná úroveň veřejné hygieny, bující korupce, smrtící znečištění ovzduší nebo přetrvávající lokální ohniska napětí. Zajímavé je, že v posledních volbách stranu BJP ve velkém volili také nejnižší postavení „nedotknutelní“ (dnes se jim sice říká „dalitové“, stále však zůstávají nedotknutelní), stejně jako vytrvale neklidné horské východní státy. To jsou pro Módího nesmírně pozitivní signály.

V ostrém protikladu s tím Strana kongresu, která Indii přinesla nezávislost na britské koloniální vládě v roce 1947 i elitní gándhiovskou vládnoucí dynastií, ve volbách utrpěla drtivou porážku. Vytváření dynastií zpravidla bývá špatný nápad, ať už se jedná o rodiny Gándhíů, Kennedyů, Bhuttů nebo Romanovců. Mladý, ale slabý dědic politické mašinérie Strany kongresu Rahul Gándhí podal bezkrevný výkon a přišel dokonce i o jeden z dvojice svých „bezpečných“ okrsků.

To není důvod k jáсотu, jelikož jeho strana zastává poměrně umírněné postoje k Pákistánu i muslimské menšině. To však rozhodně neplatí o BJP, které se pevně drží svých kořenů v extrémistickém hindském hnutí, založeném v roce 1925 a prosazuje hinduizaci země zezdola nebo potenciálně dokonce i vyhánění muslimů, jak jsme to v nedávné době viděli v buddhistické Barmě (Myanmar). Někteří na hindské tvrdé pravici vyzývají až k „reabsorpci“ Pákistánu do velké Matky Indie, což by ovšem, z jejich pohledu stěží pochopitelně, znamenalo především 213 milionů rozhněvaných muslimů navíc.

Zatím však kdysi stagnující indické hospodářství kypí životem, z nemalé části roztáčené seškrtáním dusivých daní a zrušením absurdní vládní politiky známé jako „povolenkový Rádž“. Do země hojně proudí zahraniční investice a opačným směrem (tedy do USA) zase vzdělaní indiští imigranti. Zkraje 90. let jsem měl možnost sledovat na vlastní oči zrod indické odpovědi na Silicon Valley, technologického centra ve městě Bengalúr (mj. místa zrodu ženijní zbraně známé jako „bangalore torpedo“). Z toho se časem vyvinulo dnešní IT dynamo, pýcha celé Indie.

Indie je tak na vzestupu, čemuž dále napomáhá silná centrální vláda nakloněná obchodu a velkým korporacím. Nejsou ale všechno jen sitáry a kadidlo: Indie zůstává moderní zemí s 600 miliony obyvatel, která ne vždy pohodlně spočívá na starověkém venkovském národu o 700 milionech duší. Moderní Indie tak bude mít ještě nemalé potíže s tím vytrhnout se starobylé Matce Indii. Politické i finanční nohy indického obra jsou proto stále z velké části uplácány z hlíny.

Článek Eric Margolise *India's Trump Wins Big* vyšel na stránkách UNZ Review 1. června 2019.